

Vergaderjaar 1990–1991

21 824

Wijziging van het Burgerlijk Wetboek in verband met de ontslagbescherming van buitenlandse dienstplichtige werknemers

Nr. 5

NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET VERSLAG

Ontvangen 6 mei 1991

Het verheugde ons dat de leden van alle fracties instemmend op dit wetsvoorstel reageerden. Op de enkele gerezen vragen en geplaatste opmerkingen antwoorden wij het volgende.

De leden van de C.D.A.-, de V.V.D.- en de D66-fractie vroegen naar de relatie tussen dit wetsvoorstel en dat tot herziening van het ontslagrecht (21 479). De voorgestelde wijziging van artikel 1639h, vijfde lid, kan worden tot stand gebracht onafhankelijk van de komende algehele herziening van het ontslagrecht. Naar verplichting kan dit voorstel kracht van wet krijgen voordat het wetsvoorstel tot herziening van het ontslagrecht wet wordt. Mocht dit niet het geval zijn, dat geldt artikel II, tweede lid van het onderhavige wetsvoorstel. De wijziging spoort geheel met de op handen zijnde herziening van het ontslagrecht. Het voorliggende voorstel is niet bij nota van wijziging op wetsvoorstel 21 479 ingediend omdat het onderhavige onderwerp onafhankelijk is van de herziening van het ontslagrecht en derhalve zijn eigen tempo kan volgen. In verband hiermee lag een afzonderlijk wetsvoorstel in de rede.

Als antwoord op de vraag van de leden van de V.V.D.-fractie of ook buiten EG-verband gelijksoortige bepalingen als de onderhavige in andere wetgevingen voorkomen, zij het volgende vermeld. Of in landen buiten de EG bescherming bestaat tegen ontslag gedurende de militaire dienstplicht en of die ontslagbescherming zich dan tevens uitstrekt tot buitenlandse dienstplichtigen, is niet bekend.

De leden van de fractie van D66 waren geïnteresseerd in een overzicht van de duur van de militaire/vervangende dienstplicht in de EG-landen, Turkije en Marokko. In de meeste EG-landen bedraagt de militaire dienstplicht gemiddeld twaalf maanden. Portugal kent een langere dienstduur van gemiddeld zestien maanden; de Bondsrepubliek Duitsland kent van de EG-landen de langste dienstduur van gemiddeld achttien maanden. Zowel in Turkije als in Marokko bedraagt de duur van de dienstplicht gemiddeld achttien maanden. Overigens achten wij een volledig overzicht van alle dienstplichtregelingen niet noodzakelijk voor de werkgever om zijn verplichtingen ten aanzien van de individuele buiten-

landse werknemer te kunnen overzien. Ook al is de dienstplichtregeling van het land van herkomst van de belanghebbende werknemer tevoren onbekend, de oproep voor de militaire of vervangende dienst zal over de duur daarvan wel uitsluitel geven. In voorkomende gevallen kan ook informatie worden ingewonnen bij de ambassade of het consulaat van het desbetreffende land. Ook mag de werkgever naar onze mening van de werknemer verlangen, dat deze de reden, te weten dienstplicht en de duur van zijn toekomstige afwezigheid wegens dienstplicht, voldoende concreet maakt.

De leden van de D66-fractie vroegen of een verlenging van de dienstplicht in verband met een oorlogssituatie tot de mogelijkheden kan behoren waardoor eveneens het ontslagverbod blijft gelden. Deze vraag beantwoorden wij bevestigend.

De leden van de fractie van D66 vroegen voorts in hoeverre de zinsnede «ter bescherming van de openbare orde» in het huidige vijfde lid van artikel 1639h nog valt onder het voorgestelde vijfde lid. Deze zinsnede is niet in de voorgestelde bepaling opgenomen omdat activiteiten ter bescherming van de openbare orde in het algemeen op basis van vrijwilligheid verricht worden en voor ontslagbescherming in dat geval geen plaats is. Bij het begrip vervangende dienst gaat het daarentegen wel degelijk om een plicht bepaalde diensten voor de overheid te verrichten.

De vraag van deze leden of de werknemer in geval van overtreding van het onderhavige opzegverbod door de werkgever in de toekomst de nietigheid van het ontslag kan invoeren overeenkomstig het wetsvoorstel tot herziening van het ontslagrecht, kunnen wij bevestigend beantwoorden.

De leden van de fractie van Groen Links vroegen om een korte uiteenzetting betreffende de bijstandsverlening aan in Nederland achtergebleven gezinnen van buitenlandse dienstplichtigen die in het land van herkomst hun dienstplicht vervullen. De door de stelselherziening sociale zekerheid aangebrachte wijzigingen in de Algemene Bijstandswet (ABW) leiden ertoe dat de achtergebleven echtgenotes van Turkse dienstplichtigen, in tegenstelling tot voorheen ook buiten acute noodsituaties, met toepassing van de gebruikelijke voorwaarden voor bijstand in aanmerking kunnen komen. Gemeenten dienen na te gaan of en in hoeverre betrokkenen met inachtneming van de mogelijkheden er binnen redelijke grenzen alles aan hebben gedaan om een beroep op bijstand ten behoeve van de achterblijvende gezinsleden te voorkomen, dan wel wat betreft de duur en hoogte zo beperkt mogelijk te houden. Bij de beoordeling van de mogelijkheid tot reservering van gelden dient rekening te worden gehouden met alle omstandigheden van de betrokkenen, waaronder positie en perspectief op de arbeidsmarkt, aard en hoogte van het inkomen, perspectief betreffende de inkomensvoorziening enz. Tevens wordt aan de hand van de genoemde omstandigheden bezien of uitstel van de vervulling van de dienstplicht een reële mogelijkheid vormt of zou hebben gevormd om gedurende de dienstplicht zelfstandig in de noodzakelijke bestaanskosten van de achterblijvende gezinsleden te voorzien. De beoordeling van het recht op bijstand vindt derhalve plaats met inachtneming van de individuele omstandigheden van betrokkenen. De rijksconsulenten sociale zekerheid hebben de gemeenten op de hoogte gesteld van het hier uiteengezette beleid. Daarnaast zal dit beleid worden beschreven in de aangepaste circulaire bijstandsverlening aan vreemdelingen, die bij de inwerkingtreding van het gewijzigde artikel 84 ABW aan de gemeenten zal worden verzonden. De beoordeling van bijstandsaanvragen in deze gevallen is een kwestie van maatwerk. De ABW biedt gemeenten thans voldoende mogelijkheden dit maatwerk te leveren. Ook aan de herinrichting ABW ligt het uitgangspunt ten

grondslag dat de bijstand wordt afgestemd op de specifieke omstandigheden en mogelijkheden in een bepaald geval. Een wettelijke regeling van deze problematiek is derhalve niet noodzakelijk en niet wenselijk.

De leden van de fractie van Groen Links vroegen of de ontslagbescherming ook geldt wanneer sprake is van vrijwillige herhalingsoefeningen in het buitenland. Dit is niet het geval. Er dient steeds sprake te zijn van een verplichting waaraan de werknemer zich niet kan onttrekken, tot het verrichten van militaire dienstplicht, vervangende dienstplicht of herhalingsoefeningen. De algemene lijn ten aanzien van herhalingsoefeningen, taken in het kader van rampenbestrijding, de positie van reserve-officieren e.d. is, dat de ontslagbescherming op grond van dit voorstel geldt wanneer de publiekrechtelijke plicht om de hier bedoelde taken te vervullen in botsing komt met de privaatrechtelijke verplichting arbeid te verrichten voor een werkgever. Worden publieke taken op basis van vrijwilligheid verricht en is er geen sprake van conflicterende plichten, dan geldt de ontslagbescherming niet.

De leden van de Groen Links-fractie vroegen tot slot of de ontslagbescherming ook geldt voor de aan de vervulling van de dienstplicht verbonden reistijd. Naar onze mening behoort de tijd van het reizen van en naar de plaats waar de dienstplicht moet worden vervuld, redelijkerwijs tot de periode van de dienstplicht te worden gerekend.

De Staatssecretaris van Justitie,
A. Kosto

De Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
B. de Vries